

TÜSİAD
YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ÜMİT BOYNER'İN
BASEL III
“ULUSLARARASI BANKACILIK VE
FİNANS SİSTEMİNİN YENİ MİMARİSİ VE
TÜRK BANKALARINA ETKİLERİ”
KONFERANSI KONUŞMASI

31 Mayıs 2011

The Ritz-Carlton Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul –Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Saygıdeğer katılımcılar,

Konferansın ikinci gününün bu ilk oturumunda hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sizlerle birlikte Türk iş dünyası perspektifinden Basel III'ün etkileri ve doğuracağı sonuçları irdelemeye çalışacağım.

Biliyorsunuz, G-20 inisiyatifi çerçevesinde, The Bank for International Settlements ve the Financial Stability Forum'un katkılarıyla kriz yaratmayan yeni bir finansal mimari yolunda büyük bir çaba mevcut. Son küresel krizde, finansal sistemden başlayan sorunlar küresel ekonomiyi tüm ülkeler ve kesimleriyle derinden etkiledi. Daha önceki yıllarda ise, şirketler kesiminde yaşanan dot-com ve Enron gibi krizler ve yarattıkları büyük etkiler halen hafızalarımızda. Tabii tüm bu krizlerin ortak bileşenleri olarak şeffaflık, kurumsal yönetim, piyasa disiplini ve denetim sorunları öne çıkmakta. Bu sorunlara paralel olarak, risk iştahının kontrolü ve riske karşı hazırlıklı olmak krizlerin engellenmesi, başarısız olunması halinde ise yönetimi açısından büyük önem kazanmış durumda.

Bu çerçeve içerisinde, hepimizin bildiği gibi, 12 Eylül 2010 Toplantısında, Merkez Bankası Başkanları ve Denetim Otoritesi Başkanlarından oluşan Basel Bankacılık Denetim Komitesi yeni bir sermaye düzenlemesi paketini kamuoyuna sundu. Komite tarafından kamuoyuna sunulan üçüncü reform paketi olması nedeniyle, bu çalışma dünya genelinde Basel III Uzlaşısı veya kısaca Basel III adını aldı.

Sermaye düzenlemeleri anlamında üçüncü reform paketinin duyurulmasının ardından ciddi bazı yeni tartışmalar ortaya çıkarken, Basel II'ye ilişkin tartışmalar yeniden canlandı. Bizzatihi bankacılık sektörünü ilgilendiren konular bir kenara bırakılırsa, bu tartışmaların reel ekonomi ve şirketler kesimine ilişkin bölümünün temelde iki alan etrafında yoğunlaştığı görülür.

İlk grup tartışmaların temel odak noktası Basel III düzenlemelerinin getirdiği yüksek sermaye yeterlilik oranları ve bu yüksek oranların krediler üzerindeki etkileridir. Bu kategorideki tartışmalar, Basel III'ün yüksek sermaye yeterliliği rasyoları sonucunda şirketler kesimine verilen kredilerin maliyetini yükselteceğini ve bankaları kredi vermede seçiciliğe zorlayacağını öne sürmektedir. Başka bir ifadeyle, yeni sermaye standartları nedeniyle artan sermaye maliyetleri kredi verenleri daha seçici olmaya iterken, artan risk ağırlıkları doğal olarak, tercihi, yüksek kredi derecesine sahip ve yüksek teminatlı müşterilere yöneltecektir. Bu durumda, küçük ve orta ölçeğe sahip şirketler başta olmak üzere, şirketler büyük bir baskı

altında kalacaktır. Yapılan bazı çalışmalar, Basel II çerçevesindeki sermaye düzenlemeleriyle küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi vermenin, 3 A'lı kredi derecelendirmesine sahip bir şirkete göre üç kat daha fazla sermaye gerektireceğini tahmin etmektedir. Bu durum dikkate alındığında, bu kategorideki eleştiriler Basel III'ün daha yüksek sermaye maliyetleri nedeniyle çok daha olumsuz bir tablo ortaya koyacağını ifade etmektedir. Ayrıca, bu eleştiriler yeni kaldıraç oranlarının bankacılık toplam iş hacmi üzerinde de facto kısıtlamalar yaratarak, seçici kredi verme sürecini daha da teşvik edeceğini de öne sürmektedir.

İkinci grup tartışmalar temel olarak Basel III çerçevesinin iki yeni unsuru olan kaldıraç ve likidite rasyoları ile ilgilenebilir. Bu kategoride ortaya konulan görüşler, Basel III çerçevesinde önerilen yeni kaldıraç rasyosunun en önemli sorunlardan birini teşkil edeceğini iddia etmektedir. Basel III kapsamında önerilen yeni kaldıraç rasyosu, kredi mektubu, ve garanti mektubu gibi bilanço dışı ticaret enstrümanları için %100 karşılık ayrılmasını gerektiren %100 oranındaki sabit bir kredi dönüştürme faktörüyle hesaplanmaktadır. Söz konusu bu dönüştürme faktörü Basel II'de %20 iken Basel III'te beş katı artırılmış durumdadır ve ticaretin finansmanına odaklanan bankaları dezavantajlı duruma sürükleyecektir. Elbette bu durumun ticaretin finansmanı üzerinde olumsuz etkilere sahip olması kaçınılmazdır. Yeni likidite rasyosuna yönelik temel eleştiriler Basel III'te de devam ettiği düşünülen "tek-beden-herkese-uyar" yaklaşımına yöneliktir. Bu eleştirilerde, yeni likidite rasyosunun, 90-gün vadeli kredi mektubu ile 30-yıl vadeli ticari bonoyu birbirinden ayırabilecek esneklikten yoksun olduğu ve sonuçta sermaye maliyetlerinde ve bu tür ticaret enstrümanlarının fiyatlarında artışın kaçınılmaz olacağı ifade edilmektedir.

Değerli konuklar,

Yukarıdaki tartışma kategorilerini dikkate alarak, Basel III'ün etki ve sonuçlarını Türk iş dünyası perspektifinden değerlendirmeye çalışırsak, ilk kategorideki tartışmaların Türkiye için büyük bir önemi olmayacağını, ama ikinci grup tartışmalardaki sorunların bazı konularda tehlike arz edeceğini söyleyebiliriz.

Özellikle ülkemiz bankacılığının bulunduğu mevcut durum dikkate alındığında, yüksek sermaye yeterliliği rasyosu nedeniyle oluşabilecek şirketler kesimine verilen kredi maliyetinin artması ve kredilerde seçiciliğin teşvik edilmesi gibi sorunların pratik olarak göz ardı edilebileceğini söyleyebiliriz. Bu yaklaşımdaki temel gerekçe: 2002 yılından beri Türk bankacılık sektörü genelinde, sermaye yeterliliği oranının %18'lerin üzerinde seyretmesi ve öngörülebilir gelecekte bu oranda bir bozulma beklenmemesidir. Ayrıca, biliyoruz ki,

Türkiye, son küresel kriz döneminde OECD ülkeleri arasında bankacılık sektörüne kamu desteği sağlamak zorunda kalmayan tek ülkedir. Bankacılık sektörünün sağlamlılığının bir başka göstergesi, BDDK'nın 2010 yılında gerçekleştirdiği son sayısal etki analizi olmuştur. Çalışma sonuçlarına göre, mevcut sermaye yapısı ile Basel-II standart yaklaşımı arasında sermaye yeterlilik oranı farkı sadece 1.4 puandır. Buna ek olarak, Basel III çerçevesinde önerilen yeni düzenlemelerin, BDDK tarafından kriz öncesi alınan önlemlerle paralellik arz etmesi, ortaya konulan yeni sermaye çerçevesine hazır olma açısından önemlidir.

Tüm bu tespitler ışığında, mevcut sermaye yeterlilik oranının Basel III'ün gerektirdiği orandan çok daha yüksek düzeylerde seyretmesi de dikkate alınırsa, yeni düzenlemelerin Türkiye'de kredileri kısıtlaması olasılığından bahsetmek pratik anlamda doğru olmayacaktır. Aynı gerekçelere dayalı olarak, Basel III düzenlemelerinin Türkiye'de kredi maliyetlerini büyük ölçüde arttırmayacağı ve bankaları kredi temininde aşırı seçiciliğe zorlamayacağı düşünülebilir. Dolayısıyla, konuya sadece sermaye yeterlilik oranından bakıldığında, yeni sermaye çerçevesinin, iyi kurumsal yönetim uygulamalarına sahip şirketler üzerindeki olumsuz etkilerinin, en azından geçiş dönemi sonrasında kısıtlı olacağı sonucuna varılabilir.

Ancak, ikinci kategoride ifade ettiğim eleştiriler, üzerinde dikkatle durulması gereken konular olarak gözükmemektedir. Özellikle, kredi mektubu, taahhüt mektubu ve benzeri ticaret finansman araçları açısından ortaya konulan endişeler, Türk şirketleri için de büyük önem arz etmektedir.

Kaldıraç oranlarının mevcut haliyle uygulanması durumunda, bankaların bu tür finansman araçlarının maliyetleri arttırması ve aşırı seçici bir kredilendirme sürecine girmesi, Türkiye'de ticaretin finansmanını olumsuz yönde etkileyecektir. Aynı bakış açısıyla, yeni likidite oranları ticaret finansmanı üzerinde benzer etkiler yaratabilir gözükmemektedir. Dünya genelindeki bazı çalışmalar, yeni likidite oranlarının, 90 gün gibi kısa vadelere sahip ticaret finansman araçlarında, sermaye maliyetini üç kat yükselteceğini tahmin etmektedir. Türkiye'de, benzer etkiler neticesinde artan kredi maliyetleri ve aşırı seçici kredilendirmenin, en azından geçiş sürecinde ticareti zora sokacağını düşünmek yanlış olmayacaktır.

Elbette tüm bu analizler, şirketlerin yeterli kurumsal yönetim uygulamalarına sahip oldukları varsayımı altında yapılmaktadır. Kurumsal yönetim anlamında problemleri olan şirketler üzerinde, yukarıda bahsedilen olumsuz etkilerin farklı boyutlara çıkacağı açıktır.

Bu bakış açısı bizi başka bir soruya yöneltmekte: Türk şirketleri ne ölçüde bankaların ve derecelendirme kuruluşlarının karmaşık derecelendirme süreçleri için hazır durumda?

Bu soruya isterseniz başka bir alandaki gelişmeleri ifade ederek cevap vermeye çalışayım. 14 Şubat 2011'de Resmi Gazete'de yayımlanan Yeni Türk Ticaret Kanunu, 1 Temmuz 2012 tarihinde kısmen yürürlüğe girecektir. TÜSİAD olarak yeni kanunu destekledik ve şirketlerimizi ve kamuoyunu bilgilendirmek için çeşitli organizasyonlar yapmaya devam etmekteyiz. İnanıyoruz ki, yeni kanunla sağlanacak gelişmeler, şirketlerimizin kurumsal yönetim kapasitelerini ve kredi derecelendirmesi gibi karmaşık süreçlere hazırlıklarını önemli ölçüde geliştirecektir..

Aynı yaklaşım içerisinde, kayıtlı ve kurumsal yönetim kültürünü kabul etmiş şirketlerimizin, Türkiye'deki gelişmiş ve küresel sistemle bütünleşmiş bankalar karşısında hazır oldukları ölçüde, başka ülke bankacılık sistemleri karşısında da hazır olacaklarını düşünüyoruz. Ancak, yurtdışı bankalarla olan çalışmalarda, Türk şirketlerinin karşılaşacağı ülke riski unsurunun etkilerine burada dikkat çekmekte fayda var.

Ülkeler arası finansman açısından bahsedilmesi gereken farklı bir zorluk da sözkonusu. Basel III'ün küresel anlamda ülkeler arası ticareti olumsuz etkilemesi halinde, Türkiye'nin ihracat pazarlarında oluşabilecek sorunlara hazır olması gerekecektir.

Diğer bir konu KOBİ'lerin yeni uzlaşıdan nasıl etkilenecekleriyle ilgili. TÜSİAD açısından KOBİ'lerin sağlıklı gelişimi, KOBİ'den büyük ölçekli şirket yapılarına geçişleri ve bu çerçevede, Türkiye'de şirketler eko-sisteminin gelişimi hayati öneme sahiptir. Biz, özellikle KOBİ'lerin kurumsal yönetim becerilerini ve kurumsal kapasitelerini geliştirmelerine katkıda bulunmak için büyük gayret içerisindeyiz. İncancımız odur ki, kayıtlı, meşru şirketlerimiz kurumsallaşmaya önem verdikleri sürece küresel sistemle bütünleşmiş ve küresel kurullarla hareket eden bir kredi piyasasında dahi gerekli rekabetçi güce ve kapasiteye ulaşacaklardır.

Özelde KOBİ'ler, genelde ise tüm şirketler, kurumsal yönetim ilkelerine bağlı kaldıkları ve bu ilkeleri uyguladıkları sürece, küresel finansal piyasalardaki değişimlere hazır olacaklardır. Bankacılık sektörümüzün mevcut gücü ve sağlamlığı, bende bankalarımızın Basel III için hazır olduğu inancını uyandırıyor. Hatta, bankalarımızın ülkemizde şirketler kesiminin uyum sürecine her şirket ölçeğinde yardım edecek kapasiteye de sahip olduklarına inanıyorum.

Ancak, tüm bu olumlu duygu ve düşüncelerimle birlikte, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na büyük iş ve sorumluluk düştüğü kanaatindeyim. BDDK, Basel III uyumunun getireceği zorlukların bütüncül bir resmini sadece bankacılık sektörünü değil, diğer ekonomik kesimleri de içine alan etki analizleri yoluyla oluşturmak için özel dikkat ve gayret sarf etmelidir. Ayrıca, ulusal otorite, yol haritasını, geçiş sürelerini ve insiyatif alanlarındaki parametreleri dünyadaki ve ülkemizdeki makroekonomik gelişmelere göre optimize etmek için gerekli tüm önlemleri almalıdır.

Görüşlerimi sizlerle paylaşma olanağı verdikleri için konferansı düzenleyen Institute for International Research'e ve tüm ilgililere teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.